

REINASTEREA

Bibliotecă Universităţii

Cluj

ORGAN NAŢIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacţia şi Administraţia:
Cluj, Piaţa Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

ASOCIAŢIILE RELIGIOASE

Alături de spiritul capitalist şi probabil ca o urmare firească a acestuia, trăsătura cea mai caracteristică a vieţii europene contemporane e spiritul de asociaţie. Necesităţi de ordin politic, cultural, educativ, economic, sportiv, distractiv şi în fine orice necesitate trupească ori sufletească îi îndeamnă pe oameni să se constituie în societăţi şi să acţioneze cu puteri unite. Astfel se asociază iniţiativa particulară la iniţiativa oficială a statului, ca să contribuie şi ea la o rezolvire fericită a problemelor cu caracter obştească.

Acest spirit de asociaţie a pătruns deabinelea şi în satele noastre şi contribuie în măsură foarte mare la distrugerea tradiţionalismului, care a constituit în trecut temeliea culturii noastre specifice. Vremile patriarhale s'au dus; satele româneşti încep să-şi schimbe structura sufletească.

E de prisos să ne bucurăm că e bine, ori să ne tânguim, că e rău așa. Păstorii duhovniceşti ai satelor nu au menirea „să întoarcă vremile înapoi“, ci privind realitatea în faţă şi pipăind pulsul vremii să-i canalizeze tendinţele spre idealul creştin, care tinde să formeze pentru viaţa socială oameni integri, cinstiţi, modeşti, muncitori şi generoşi. În direcţia aceasta spiritul de asociaţie a timpului poate constitui pentru preot o armă extrem de folositoare, dacă e muncitor şi plin de devotament; în caz contrar tocmai acest spirit de asociaţie îi va dovedi laşitatea şi incapacitatea. Cu, ori fără voia preotului, din iniţiativa lui, ori din iniţiativa altora societăţile de tot soiul se înjghebeză şi acţionează şi depinde de vrednicia preotului dacă aceasta acţiune e spre folosul ori în detrimentul bisericii.

Aproape nu există sat românesc, unde, alături de organizaţiile politice şi economice, să nu existe societăţi cu caracter religios: o societate a

femeilor pentru înfrumşetarea bisericii, o societate a tinerimii, o societate corală, o Oaste a Domnului. Cele mai multe sunt în faşă; totuşi ele vor constitui vasele de comunicaţie a viitorului organism social vor fi, pe edificiul social ce se ridică, tot atâtea turnuri de apărare şi de podoabă. Cu drept cuvânt lumea are dreptul să se intereseze dacă păstorii ei sufleteşti dispun de comoara cunoştinţelor, priceperii şi devotamentului în măsură suficientă, încât să poată isprăvi aceste turnuri?

Toate aceste înjghebări reclamă dela preot o muncă uriaşă, mai ales în satele, unde nu există intelectuali cu tragere de inimă pentru astfel de lucruri. Întreg birocraţismul şi întreagă partea de conducere a lucrului e lăsată în grija lui. Totuşi aceste ceasuri pierdute la masa de scris, ori în neterminabile consfătuiri sunt o jucărie pe lângă grija sufletească de care e muncit preotul, mai ales când e vorba de asociaţiile cu caracter religios. Un preot începător merge, bunăoară, într'un sat unde există o Oaste a Domnului. Pe băncile şcolii, în literatura pe care a consultat-o, în aprecierile din reviste a auzit calde apologii şi necruţătoare osânde a acestei instituţii. Şi ceea ce e mai grav, e că au dreptate şi cei ce văd în Oastea Domnului cel mai eficace mijloc de reînviore a vieţii religioase-creştine şi cei ce văd într'ansa o sectă periculoasă, care va termina prin a distruge toate comorile de veacuri a ortodoxiei. Oastea Domnului, în special la sate, e cea mai teribilă sabie cu două tăişuri a vieţii religioase româneşti contemporane şi constituie o problemă, care va dovedi, prin fericita ei rezolvare, vrednicia clerului român. E o medicină, care rău dozată pricinueşte moartea bolnavului.

Singură aceasta problemă îi va face mulţi peri albi şi zile negre tânărului preot şi adese-

ori va fi în situaţia, încât să nu poată cere ajutor decât dela Părintele ceresc în caldă rugăciune. A fugi dela răspundere, a lăsa lucrurile în voia întâmplării ar însemna să-şi lase turma la discreţia lupilor. De o desfiinţare a Oastei Domnului nu poate fi vorba. Căci ea s'a născut numai în urma mişcării sectare şi ca o reacţiune firească împotriva ei şi răspunde — în privinţa aceasta mai mult decât oricare altă societate religioasă — unei necesităţi adânc simţite: încearcă să pună ceva în locul lăsat gol prin dispariţia tradiţionalismului.

În biserica strămoşască omul singuratic caută suportul moral, care să-l împiedece dela săvârşirea păcatului şi să-l constrângă la eforturi de ordin etic. Acesta e rostul esenţial a oricărei comunităţi religioase constituite. Şi dacă omul singuratic nu va găsi acest suport moral în cadrele bisericii, în care s'a născut, îl va căuta aiurea, la sectari, ori la ostaşi, ori la altă confesiune. Până nu demult, adecă până când neamul românesc a fost un neam de ţărani şi de boeri, biserica neamului, care a creat tradiţii, obiceiuri şi opinii publice, mai mult prin acestea decât prin ca-

„...Căci toată legea se cuprinde într'un singur cuvânt, în acesta: iubeşte pe aproapele tău ca pe tine însuşi. Iar dacă vă muşcaţi unul pe altul şi vă mâncaţi, luaţi seama să nu vă nimiciţi voi între voi.“

Galateni, 5, 14—15.

noanele propriu zise ale ei, a constituit un foarte puternic astfel de suport moral. Un exemplu: postul e un foarte potrivit mijloc educativ de autodisciplinare. Probabil oamenii simpli îi atribue şi o calitate exortativă, ispăşitoare. Mai mult decât porunca categorică a bisericii, pe Români i-a constrâns la post opinia publică, care punea pe cei ce nu posteau în rândul Țiganilor şi a păgânilor fără de lege.

Ei bine, tradiţia aceasta s'a distrus; dar ce punem în locul ei? Asociaţiile religioase, în cadrele, sub scutul şi conducerea directă a bisericii oficiale sunt menite în rândul întâi să umple golul acesta. De sigur, că bisericii oficiale îi mai revine şi sarcina grea şi delicată a revizuirii patrimoniului ei canonic. Ori lucrul acesta nu e cu putinţă înainte de a se fi cristalizat precis fizionomia societăţii, care se găseşte acum în plin proces de transformare. De aceea să nu ne sperie şi să nu ne descurajeze manifestările sectare, cari pot fi observate chiar şi în sânul acelor societăţi, cari pretind să fie apărătorii ortodoxiei.

Timpul, ajutat de munca devotată a preoţilor va îndepărta de pe planta ce se ridică sfios în pustia morală a vremurilor noastre toate mlădiţele sălbatice.

Pr. Ion Goron.

Bapţiştii, oare, cinstesc Crucea?

Organul de publicitate al sectei baptiste „Farul Mântuirii“ din 1 Mai a. c., publică la pagina 6 un articol intitulat „Şarpele de aramă.“

Autorul, în introducere arată cum Evreii, prin Moisi au fost eliberaţi din robia egipteană, au trecut Marea Roşie şi ajungând în pustie, au răstăcit 40 ani, timp, în care au avut mult de suferit din cauza arşiţei solare, iar mai târziu din cauza multor şerpi veninoşi cari îi muşcau mortal. Dumnezeu, prin Moisi ridică un şarpe de aramă „Şi oricine este muşcat şi va privi spre el va trăi.“

În continuare, vorbeşte de Iisus, ca unul, care de asemenea a fost înălţat pe lemnul crucii, devenind în felul acesta mijloc de vindecare pen-

tru omenirea păcătoasă. Chiar scopul venirii Sale în lumea păcătoasă, a fost răstignirea pe cruce. „De fapt — zice autorul — Fiul omului s'a pogorit din ceriu ca să fie înălţat pe lemnul crucii. Iisus a ştiut că, la celalalt capăt al vieţii sale îl aşteaptă Crucea. Crucea a fost inima întrupării lui Hristos“... „Iisus Hristos a acceptat Crucea fără şovăire. El n'a privit-o ca un lucru înjositor sau umilitor, ci din contră ca pe cel mai înălţător lucru pentru El.“ „Iisus Hristos, ca şarpele de aramă, pe Cruce este puterea şi înţelepciunea lui Dumnezeu“... Crucea e „puterea toiagului Său de domnie“. Iisus „...pe cruce e pe tronul Său de glorie şi biruinţă universală“... „Crucea este

Tronul lui Iisus Hristos... În jurul crucii Sale, Biserica creștină se adună, sărbătorește, se închină și meditează!“...

Ceea ce atrage atențiunea unui cetitor obișnuit să audă din gura bap-tiștilor, numai fraze, în care, nu numai că se contestă orice valoare a Crucii, dar o reduc până la un lucru blăstămat — lemn de bațjocură — e că de data aceasta schimbă tonul și din dușmanii de eri ai crucii, devin — sau vreau să pară numai — apă-rătorii ei.

În continuare, autorul caută să evedențieze că singura normă pentru mântuire este credința îndreptată în spre Iisus cel răstignit pe cruce, iar din tot restul articolului până la sfârșit, nu emană altceva decât vorbe de preamărire a lui Iisus, Crucea fiind trecută în umbră, nelegând de ea nici o îndatorire.

Ceea ce pare iarăși curios, este faptul, că bap-tiștii recunosc pentru persoana Mântuitorului, valoarea mare ce a avut și are crucea fiind „cel mai înălțător lucru“ rămânând în acelaș timp neînțeleș, cum de ceea ce pentru Dumnezeu-Omul are valoare foarte mare, pentru ei, cari se cred pe sine singuri urmași ai Lui, în viața de toate zilele o nesocotesc. În această împrejurare pentru a se fixa linia de consecvență, dela sine se impun mai multe întrebări: 1. A avut crucea vre-un rol în opera de mântuire a lumii păcătoase sau nu? 2. Dacă a avut, atunci datori sunt adevărații creștini să o respecte amăsurat rolului avut? Sau 3. Ceea ce pentru Mântuitorul Hristos este „cel mai înălțător lucru, poate constitui pentru creștini ceva umilitor și de disprețuit? Toate acestea întrebări, imperios se impun unei conștiințe creștine, și de răspunsul dat depinde rămânerea în făgașul curat și nealterat al duhului viu din învățătura Mântuitorului.

Nu-i de ajuns recunoașterea și

chiar apoteosarea crucii, numindu-o „puterea toiagului de domnie“... „tronul lui Iisus“, ci crucea, pentru ca de fapt să fie „inima întrupării lui Iisus“, va să zică, esența, punctul central și culminant din viața Mântuitorului, mijlocul de preamărire (Luca cap. 24, v. 26) să o și predicăm ca atare. Să se facă din ea, dapă cum și este, simbolul întru predicarea Celui răstignit și nu așa cum obișnuesc bap-tiștii, cari una spun, în principiu, constrânși de adevăritatea textelor biblice, și alta, când se prezintă în fața credincioșilor bisericii noastre, căutând să înșele pe aceia cari din nepricepere (Rom. 16, 17—18) ar sta să-i asculte.

Creștinismul — se știe — este revelația curată alui Dumnezeu, mărit în trei fețe, și pentru ca de fapt să-și aibă ecoul adevărat și să realizeze mântuirea cuvenită în sufletele renăscute, trebuie propovăduit în toată puritatea lui, nelăsând sau nealterând nimic din conținutul lui. Întrelăsarea sau alterarea, numai a uneia din învățătura luminată a adevăratei biserici a lui Hristos, aduce după sine o deviere din calea adevărului și în consecință călcarea întregii legi (Iacob cap. 2. v. 6).

Iată de ce, am crezut de bine, să semnalez această eșire nesinceră a bap-tiștilor și în contrazicere cu felul lor de a vorbi în public, când au printre auditori și credincioși de ai bisericii noastre.

Pr. AUGUSTIN FAUR

„Omul pus în cinste și fără pricepere, este ca dobitoacele pe cari le tui.“

Psalmi 49, 20.

„De unde vin luptele și certurile dintre voi? Nu vin oare din poftele voastre, cari se luptă cu mădulările voastre?“

Iacov 4, 1.

„Iisus Hristos este acelaș ieri și azi și în veci.“

Evrei 13, 8.

Românii maghiarizați din Săcuime.

— Cum pot fi recâștigați? —

Publicăm cu plăcere aceste expuneri, formulate de un bărbat perfect orientat în problema săcuieșă, încredințați că atât factorii cu răspundere în stat, cât și opinia publică, prin presa noastră, vor profita de sugestiunile făcute, spre a porni cu un ceas mai de vreme acțiunea de mântuire națională a fraților nostri înstrăinați.

Săcuimea e situată în mijlocul României Mari, dar respinge dela sine orice val de cultură românească. Puterea sa de rezistență se razimă pe poporul săcuiesc încheșat în masă compactă și pe conștiința lor națională, însuflețită prin biserică și prin educația primită în școlile confesionale. Nizuița lor la o viață etnică maghiară e foarte naturală, dar nu se poate tolera, ca arterele culturii românești să nu atingă și acest ținut, care înainte cu o mie de ani a fost tot așa de românesc ca și alt ținut al Ardealului. Ar fi un semn de slăbiciune umilitor, dacă nu ne-ar succede a intra cu sufletul nostru și aci. Întrebarea e însă, cum?, căci fără populație română nimic nu suntem în stare a face. Trebuie deci creată această populație în modul cel mai firesc, adică prin readucerea românilor maghiarizați, cari în Săcuime se ridică la un număr de 30—40%. Când vom avea această populație câștigată pentru noi, atunci nu se va mai putea vorbi de ținutul săcuiesc ca de un ținut etnic minoritar, ci va deveni un ținut cu populație mixtă fără pretenție la drepturi speciale.

Asupa acestei probleme vreau să-mi expun părerile mele, spre

a contribui la deslegarea unei chestii naționale și la restabilirea unui drept istoric.

În Săcuime avem azi români cari și-au pierdut limba, însă au rămas cu conștiința de români și cari din anul 1919 încoace au primit și primesc instrucție românească. Generațiile noi ale acestor români se vor reromâniza și în limbă, întărindu-se din an în an în conștiința națională. Cu acești români nu avem altceva de făcut decât să continuăm educația lor tot mai intensiv, până vom ajunge scopul urmărit.

Avem însă alți români și aceștia sunt cei mai mulți, cari au părăsit religia strămoșească, trecând la religia protestantă sau catolică, săcuizându-se total. Acești români în urma maghiarizării lor au intrat în cadrele autonomiei săcuiești, devenind liberi și nobili. În timp de secole folosindu-se de libertățile primite, și-au uitat, de originea lor, ba ca să nu fie suspiționați din partea săcuilor adevărați, s'au silit a-și manifesta cele mai exagerate sentimente patriotice maghiare, devenind în urmă adevărați șoviniști. Acest spirit a domnit în familiile lor și domnește și azi. În sufletul acestora e foarte greu de a pătrunde cu argumente istorice sau de drept. O altă cale trebuie luată pentru readucerea lor și anume una psihologică și alta economică. Calea psihologică trebuie să aibă la bază cunoașterea caracterului poporului săcuiesc format în urma autonomiei și organizației sale militare de mai multe secole și

FOILETON

Insemnări bisericesti din comuna Sebeșul-de-sus.

Culese de: I. MATEIU

Biserica de azi, cu zidurile ei puternice, din umbra Carpaților olteni, s'a înălțat în anul 1760 tocmai în clocotul revoluției biruitoare, deslănțuită de călugărul Sofronie. Românii acestui sat, în frunte cu preoții lor, s'au găsit în cele dintâi linii de luptă împotriva silniciilor catolice, apărându-și legea veche cu îndrăzneală și convingere neînfrântă. O dovadă nepieritoare este acest masiv lăcaș de închinare, zidit cu jertfa sfântă a tuturor, de meșterii localnici Oprea Luca, Toma Oprii, Samuil Mateiu Anca, Nicolae Morariu și Toma Mateiu Anca.

S'a zugrăvit complect al fresco de către iscusitul Oprea Stan (sau Stanovici), zugravul din Sebeșul-de-sus, și s'a isprăvit în anul 1774. Pictura este una din cele mai frumoase monumente artistice ardelenne din veacul XVIII-lea.

Devenind cu vremea neîncăpătoare, biserica a fost lărgită în 1910 și sfințită chiar de către P. S. nostru Episcop Nicolae Ivan, pe atunci asesor consistorial în Sibiu.

Îndemnăm stăruitor pe preoții Eparhiei noas-

tre să culegă și ei însemnările din bisericile lor, trimițându-le redacției spre publicare. Prin aceasta vor face o lucrare folositoare, servind date prețioase la întocmirea unei istorii amănunțite a Eparhiei, ce nu trebuie să mai întârzie.

1. Pe un Kiriadromion tipărit la Bălgard în 1699:

— În anul Domnului 1701 să se știe că această sfântă carte o adus protopopul Maxin dela Avrig o adus dela Belgrad și o dat el... de po-mană fiind popă bătrân popa Stan și alți preoți popa Onuț, popa Oprea, popa Dumitru, popa Toma și birău satului Radu bărbosu și cu tot satul împreună care adunați și așa sau cumpărat să fie a beserecii în sat în Șebîș până va fi besereca și satul acesta. Care ce popi vor fi dela mâna cerescului scaun a mărturisi cuvântul Domnului fără de lene, iar de ar ceti fără știre au popă au mirean să nu îndrăznească a mișca această carte... iar cel ce sar ispiti a o vinde sau cel ce ar îndrăzni să o cumpere să fie procler și anaftema și afurisit de 3 sute și 18 părinți și de Domnul Hristos blestemat de aceștia că știe prețul cărții cum sau cumpărat de... 20 zloji să știe când am scris 1701 în februarie 20 zile.

— Cadesă a ști de când au fost sfântu Geiorgie a patra săptămână luni și nau fost frunză nimică de au pus oamenii mugur pela poarți și la

rusalii încă nau fost codru încheiat. Scrisam eu popa Stan leat 1716. 7224. meseaț Maiu 8 zile.

— Să știe și să povestească de anul 1738 sa bătut nemții cu turcii și au tăiat oamenii lemne de brad din muntele nostru de au făcut plute și poduri de au băgat pe gură în jos și întru acela an sau făcut sămne pe ceriu și sau legănat pământul și au fost o molimă de ciumă în oameni și în marhă boală. pisania popii Mateiu. Iar în anul 1739 au intrat puterea nemțască în țara românească pe vama turnului și cum au intrat așa au și eșit și au fost nevoie mare în oameni și întru acest an au perit holdele de earnă și în cele de primăvară au fost scădere mare... pisania popii Mateiu. Iară în anul 1740 au fost o earnă grea care nu sau aflat om să fie mai pomenită geru, vânturi rale, zăpadă mare și au stat pe holde până când au fost 2 săptămâni până în Simjorz și când sau dus sau dus iar cu holde cu tot și plugu abia au eșit când au fost 2 săptămâni până în Simjorz și a doua zi de Simjorz au căzut o zepadă până în genunche și la arminden au pus muguru în vranite și a 2 zi iar au căzut zepadă și sau descoperit oamenii nimestiile și sau mâncat bucatele cu marha și multe au perit de foame iară oile mai nau rămas și așa sau început foametea. Anul 1740 pisania popa Mateiu în Maiu 20 de zile în Șebîșu de sus.

în urma cărei libertăți poporul săcuesc a devenit pretențios și mândru. Dacă i se menajează această mândrie, atunci e recunoscător și bun prieten. Se strânge în jurul oficialității românești și se conformează legilor. Dacă însă îl tratezi cu dispreț, sau chiar numai fără tact, atunci e dușmănos, răz-bunător, viclean și fals. Se fe-rește de conducătorii statului și

se supune orbește influenței par-tidului maghiar și a autorități-lor minoritare locale. Mai are încă o însușire: râvnește după câștig pentru a trăi bine și pe chestie materială devine duș-man înfocat sau prieten sincer.

Acest caracter, descris mai sus îl au și românii maghiari-zați și tratarea cu dânsii tre-bue să fie acomodată acestui ca-racter.

(Va urma)

O capelă închinată eroilor.

Cercul religios constător din pa-rohiile: Lăschia, Făurești, Plopiș, Fă-națe, Ciocotîș, Trestia cu filia Bloaja, la ziua Eroilor, de mai mulți ani fă-cea serviciul cu procesiune pe un platou de unde se văd toate satele și se aude sunetul clopotelor.

Din această practică s'a născut ideea ca să se facă la acel loc o ca-pelă, cu tabla comemorativă a tuturor celor morți în războiul 1914—1918 din numele comune.

Sub directa conducere a preotu-lui din Fănațe *Augustin Șovrea*, s'a zidit din piatră în formă octogonală, ca o cupolă, aceeași capelă-monu-ment ce e pictată frumos, a fost sfin-țită cu participarea în procesiune a comunelor susnumite și a unui mare număr de credincioși din toate co-munele vecine fără deosebire de con-fesiune, în ziua de sf. proroc Ilie, (20 Iulie a. c.).

La această serbare am participat și subsemnatul la invitarea cercului și din încredințarea părintelui proto-pop tractual *Alexiu Latiș*, care la acea dată a trebuit să reprezinte bi-serica în altă misiune la Satu-Mare, însă drept dovadă a participării su-fletești între credincioși, a dăruit pen-tru capelă 1000 Lei.

După sfințirea apei la sf. Litur-ghie servită de preoții cercului: Va-sile Hereș-Lăschia, Liviu Greblea-Făurești, *Augustin Șovrea-Fănațe*, Ie-romonah Chenturion Sava-Ciocotîș, Gheorghe Danciu-Trestia și subsem-natul. Răspunsurile le-a dat corul tin-erilor din Plopiș, condus de învătătorul Gh. Crișan.

După servirea parastasului și cu-vântările rostite de prot. Șt. Gheție

și preotul *Augustin Șovrea*, au defilat tinerii centrului premilitar cap. Mă-năștur, sub comanda dlui Vas. Urdea, fost primpretor.

Numărul asistenților la această înălțătoare serbare se socoate ca la 4000, dela cari s'au primit daruri de 4960 Lei, sumă ce acopere în parte cheltuielile cu capela ce a costat peste 40.000 Lei.

Este de remarcat că fiul comunei Fănațe dl *Valer Șovrea*, consi-lier la Curtea de Apel Timișoara, delegat ca procuror general, a dă-ruit un clopot cu sunet plăcut în va-loare de 6600 Lei, ce încă s'a sfințit deodată cu capela și este așezat pe o stativă înaltă lângă capelă.

În capela ce poate fi socotită ca un început de schit lângă mănăsti-rea Rohia, pe tabla comemorativă stă următoarea inscripție, cu numele morșilor în război din fiecare comu-nă: „S'a ridicat aceasta capelă în anul Domnului 1935 ca prinos de mulțămintă lui Dumnezeu și loc de închinare în ziua Eroilor — întru vecinica pomenire a celor căzuți jertfă în războiul pentru întregirea neamu-lui 1914—1918 din comunele:

Făurești: 33; Ciocotîș: 45;
Fănațe: 41; Lăschia: 36;
Plopiș: 12; Trestia: 24; Bloaja: 5.
„Neamurile învrăjbite din săbiile lor își vor făuri fiare de plug și din sulilele lor seceri; nici un popor nu va mai scoate sabia împotriva altuia.“ (Isaia 2, 4).

Între mireni, pentru înălțarea a-cestui monument, s'a distins notarul comunei Făurești, dl Emil Greblea.

Laudă și recunoștință tuturor.

Prot. ȘT. GHETIE

Inaugurarea „Căminului cultural Dr. Eugen Nicoară“ din Săcalul-de-pădure.

Fericit este satul unde activitatea conducătorilor este îndreptată numai pentru înaintarea și culturalizarea po-porului în fruntea cărora stau. Într'un astfel de sat, niciodată roadele nu întârzie a se vedea. Pentru noi mul-țumirea cea mai mare este atunci, când vedem că sămânța ce am a-runcat a căzut pe pământ bun, și dă roade înzecite.

O astfel de mulțumire am avut în ziua de 20 Iulie a. c., când în parohia noastră, s'a inaugurat, cu fastul cuvenit „Căminul Cultural Dr. Eugen Nicoară.“

Sfințirea apei a fost făcută de că-tre următorii preoți: Alex. Runcanu-Tg.-Mureș, Teodor Bucur-Idicel-pă-dure și subsemnatul.

După sfințirea apei s'a eșit în ci-mitirul bisericii unde în fața alor peste 1000 de persoane, s'a vorbit despre însemnătatea Căminului Cul-tural și activitatea dlui Dr. E. Nicoară.

Seria cuvântărilor a fost deschisă de către dl I. Maniu, învățător dir. din loc, care prin cuvinte alese scoate

în relief activitatea și meritele dlui Dr. E. Nicoară.

Urmează la cuvânt dnii Al. Run-canu-Tg.-Mureș, Nic. Suciu, fost de-putat Tg.-Mureș, Dr. Alex. Ceușianu, fost deputat Reghin, Dr. V. Nicu-lescu-Reghin, V. Metea-Tg.-Mureș, I. Sandu-Idicel-pădure, G. Vișan-Lueriu, cari toți vorbesc despre însemnătatea Căminului și roadele bune ce le aduce.

În numele Căminului Cultural în calitate de președinte precum și în numele comunei politice vorbește sub-semnatul, aducând mulțumiri iubiți-lor oaspeți, cari prin prezența lor, au ridicat nimbul serbării.

Seria cuvântărilor a fost înche-iată de dl Dr. E. Nicoară, care prin o vibrantă cuvântare, evocă amintiri din trecut, când ca elev de liceu mai târziu ca student la Budapesta, a tre-buit să lupte cu multe greutăți — fiind copil sărac — până a ajuns unde este astăzi.

Statul ce ni-l dă este, credință și muncă neîncetată pentru preamărirea lui Dumnezeu și fericirea noastră.

Pr. E. D. COLCERIU

CONFERINȚE PASTORALE

Conferința misionară a protopopiatului Lupșa.

În zilele de 29—30 Iunie a. c., preoțimea tractului Lupșa și-a ținut conferința misionară în cuprinsul pa-rohiei Hădărău-Lupșa.

Sâmbătă 29 Iunie (Sf. Petru și Pavel) la vecernie servesc un sobor de preoți în frunte cu părintele pro-topop Vasile Șpan, după care a vor-bit părintele Vasile Samoilă, despre „Credința noastră strămoșească și rătăcirile sectare“. Predica a fost expusă bine și la înțelesul poporului. Sfârșitul Sf. Maslu se termină prin cuvintele duhovnicești ale părintelui protopop despre adăparea sufletului

la izvorul evangheliei lui Hristos.

Duminecă dimineața la ora 8 și jum. începe utrenia continuată cu Sf. Liturghie. Slujesc preoții: păr. pro-topop Vasile Șpan, Nestor Manciu, Gh. Lazar, I. Groza, Laur. Bucur, Aug. Faur și Corneliu Gog.

La finea Liturghiei păr. Aug. Faur vorbește impresionant, explicând pe-ricopa evangheliei.

După parastase urmează confe-riința preotului C. Gog: „Biserica or-todoxă și Statul Român“. Cuvântă-torul a făcut o documentată expu-nere mergând dela începutul existen-ței poporului român, arătând contri-buția preoțimei ortodoxe la consoli-

— Să se știe și să se povestească precum sau întâmplat în anul 1784 în zilele crăiescului Chesar fiind județ mare Sibiului Domnul Voltitur (Waldhutter?) sau început orândele și lua dijmă din scaonul Tâlmaciului care nu s'au luat nici din zilele cele bătrâne.

— În anul 1787 în luna Iunie în 20 sau aprins satul din casa Onii Opri Curteanul au ars din el în jos 80 de casă și Beserica cu zestrea ei cu tot. Iar în anul 1788 Martie 20 zile sau aprins satul povârbind soarele de amiaz dela Oprea... din capul satului din sus fiind mare vânt cu... și așa au ars satu tot și grădinile cu pometurile care po-met nu sau aflat nici la Cisnădie ca aici care foc au ars și pietrile pre uliți de au plesnit și au cră-pat. Aceste patimi leam scris ca aceia ce vor ră-mănea după noi să știe și să cetească și să se păzească de acea pedeapsă a mănii lui Dum-nezeu. Scrisam eu Vasile Maxim din Șebișul de sus.

— Popa Ion sau pristăvit anul 1813.

— Această carte de cuvântare este a Bise-ricii Șebișului de sus 29 Februarie 1855. Aron Mânduc dascăl.

2. Pe o Evanghelie tipărită la București în anul 1760:

— Anul Domnului 1762 să se știe precum această sfântă și dumnezeiască carte anume Evan-ghelie sau dat de pomană Besearicii noastre a

Șebișului de sus până va fi Beserica și satul nos-tru la hramul sfinților apostoli Petru și Pavel de robii lui Dumnezeu anume Bucur Olar împreună cu femeia lui anume Bucură, ca să le fie pomană în veci și la tot neamul lor dela Porcești și ori-cine va mărturisii cuvântul lui Dumnezeu de pre-dânsa să fie slobod, numai cu treabă și cu soco-teală bună, iar ori cine ar îndrăzni a o vinde sau a o muta unii ca aceia să fie afurisiți și anate-misiți de 3 sute și optsprezece părinți sfinți dela soborul dela Nicheia. Aprilie 9 zile 1760.

— Popa Ioan Dordun sau preoțit în anul 1823 octomvrie 1.

— Cu ajutorul lui Dumnezeu am început a sluji a 3 zi la sfânta liturghie. Scrisam eu popa Ioan Dordun Șebeșul de sus Octomvrie 21.

— Popa Ioan Dordun Șebeșul de sus 1824 Iunie în 24 am scris dela zidire 7332 dela Hris-tos 1824.

3. Pe o Pravilă mică, fără foaie de titlu; din text se vede, că ea este închinată Prea-sfințitului de către „preaplecatele slugi Ghe-rontie și Grigorie“:

— Să se știe precum că această Prăvilioară de învățătură sau cumpărat de robii lui Dum-ne-zău popa Ioan Bobanga din preună cu soția lui Stana din preună și cu nepotuso Ioan Mânduc cu soția lui Marie și cine sar ispiți a o fura sau a

o înstreina sau a o muta sau întru ascuns a o ținea și la lumină nu o va arăta sau cuiva a o vinde acela să fie afurisit de 318 Sfinți Părinți dela Nichia că noi cei mai înainte numiți o am cumpărat dela nește părinți dela mănăstirea Cer-nica 1827 septemvrie 12. (Urmează îndată acest adaos, scris de altă mână): „Însă numiții părinți o au dat de pomană părintelui Mateiu Florea.“

— Să se știe că această sfântă și dum-ne-zească Pravilă este cumpărată de robii lui Dum-nezău popa Ioan Bobanga și cu soția sa Stana cu zece zloți și cine s'ar ispiți să o fure sau să o înstrăineze să fie supt blestemul și afurisenia sfin-ților 318. anul 1828 Dechiemvrie 27.

— Scrisam eu Vasile Florea.

— Adeverintze dăm noi tsei mai zsos iske-litzi lekuitori en satul Șebeșul de susz. 1849 Maii 29. Vasilie Florea Daskal.

— Preotul Mateiu Florea au răposat în anul 1872 din preună cu maica odată adecă cu preo-teasa anume criția Ana. Simeon Florea feciorul părintelui 1875.

(Va urma)

■ ■ Abonați și răspândiți ■ ■
■ ■ „VIATA ILUSTRATA“ ■ ■

darea Statului român din toate veacurile până în ziua de azi.

La ora 2 și jum. se începe ședința intimă în cancelaria parohială Hădărău.

Păr. protopop anunță că este autorizat de Prea Sf. Episcop Nicolae Ivan să înmăneze decretul de distincție cu brâu roșu preotului Gh. Lazar.

Mai vorbesc prin cuvinte elocuoase la adresa părintelui Lazar părintele Petru Sabău în numele preoților și pr. Iftim Bordea în numele cercului preoțesc prezidat de cel onorat și distins cu brâu roșu.

Se intră în discuția temei preoțești „Situția materială creiată clerului”. Raportor a fost păr. protopop care a cules esențialul din tesele preoților, făcând din toate un adevărat „Memorium” al doleanțelor preoțimei din munți.

Unanimă preoțimea cere ca Statul să nu conteze pe venite stolare iluzorii. Preoțimea din munți n'are venite stolare în înțelesul strict al cuvântului, ci sărăcie neînchipuită.

Se cere armonizarea salariilor cât mai curând și apoi jertfele să fie egale cu ale tuturor funcționarilor și slujbașilor țării.

Pr. IFR. BORDEA

INFORMAȚIUNI

Sfințirea pietrii fundamentale din Vișoara (jud. Turda). Sfințirea pietrii fundamentale a noii biserici, s'a făcut în ziua Adormirii Maicii Domnului (15 August). Au participat pe lângă numerosul popor credincios din comună, următoarele persoane marcante: dl Dr. Ioan Vesca, Tg.-Mureș, președintele comitetului de construcție, familia Dr. Ioan Bozdog, Tg.-Mureș, Dr. arhitect Göllner, Reghin, dl ing. Grigore Bozdog, Turda, fam. Căp. I. Covrig, Câmpia-Turzii, familia Deac Victor, Turda, familia Deac Gheorghe, Hădărău și alții. Serviciul divin a fost oficiat de către păr. profesor Grigore Biji din Turda și P. C. Sa păr. Vincențiu Orășan, parohul comunei, iar răspunsurile au fost date de întreg poporul, așa după cum este frumosul obicei în această comună. Momente adevărat înduioșătoare au fost, când dl Dr. I. Vesca a ridicat tubul de sticlă în care era pus pergamentul, spre a-l vedea tot poporul. Domnia sa, adânc emoționat pentru sfânta lucrare ce se săvârșește, a rostit următoarele cuvinte: „Se pune această piatră fundamentală pentru preamărirea lui Dumnezeu și fericirea poporului acestuia”. Poporul întreg — fericit că își vede acest vis împlinit, — răspunde emoției dlui Dr. I. Vesca, prin multe lacrimi de bucurie. S'a procedat apoi la acoperirea pergamentului cu cărămizi și beton. Dl Dr. I. Vesca a luat însuși parte activă la această sfântă lucrare, așezând cărămizile și betonul. După terminarea sfântului ceremonial, au vorbit: păr. prof. Gr. Biji și P. C. Sa păr. V. Orășan. După masă s'a dat un concert pentru popor și o piesă. Seara tot acelaș program a fost executat pentru intelectualii din jur. Această înălțătoare serbare a fost aranjată de către harnicul învățator N. Oltean, iar corurile au fost dirijate de către

dl I. Vesca, învățator. Venitul curat de 4558 Lei a fost vărsat la fondul de zidire al Bisericii.

Deces. Din Tg.-Lăpuș ne vine trista veste a încetării din viață a notarului public, fost consilier de Curte, Dr. Gavril Buzura. În persoana lui societatea românească și biserica ortodoxă pierde un membru de mare valoare. Răposatului îi dorim odihnă vecinică în sinurile dreptilor.

Vom reveni.

† **Văduva preoteasă Rozalia Susa.** Sâmbătă în 10 August, după o lungă și grea suferință a încetat din viață, în clinica din Cluj, și în 12 August a fost așezată spre cele vecinice văd. preoteasă Rozalia Susa.

Cu ea dispăre dintre noi o reprezentantă a vechei generații românești, pentru care iubirea de lege și neam nu era un lucru de paradă, ci virtute sufletească. Cei 67 ani ai vieții sale i-a pus în slujba familiei și a enoriașilor păstoriți de soțul ei. Soție, mamă și preoteasă model, muncind „din straja dimineții până în noapte”, a știut să fie folositoare tuturor celor din preajma ei. O deplânge o familie numeroasă și cunoscută, cari s'au învățat să o stimeze. Odihnească în pace.

La școlile comerciale, elementară și superioară de băeți „Marele Voevod Mihai” din Cluj, se pot face înscrieri, începând cu 25 August, până la 5 Septembrie a. c., la secretariat între orele 8—1 a. m.

Taxa școlară 2650 Lei anual, cu plata în trei rate. Școala are 16 burse vacante. Cursul elementar are numai clasa întâi.

Consiliul Eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 5552—1935.

Comunicat oficial.

Ministerul Cultelor a dat avizul cu Nr. 168806 din 23 Iulie a. c., prin care aduce la cunoștință eparhiilor că după ce decizia Minist. Nr. 111.119 din 1933 nu are dispoziții precise privitoare la calificarea predicatorilor bapțiști pentru cazul când vor să provadă și catehizația, Ministerul Instrucției va stabili condițiile de pregătire didactică și pedagogică a cateheților bapțiști.

Cluj, la 24 August 1935.

Consiliul eparhial.

Nr. 4361—1935.

4—4

CONCURS

Prin aceasta se publică concurs pentru primirea de studenți în Academia noastră teologică din Cluj, cu termenul de 15 Sept. a. c.

1. Candidații cari doresc să fie primiți vor înainta Consiliului nostru eparhial o cerere scrisă cu mâna proprie, anexând în original următoarele documente:

a) Actul de naștere și botez-dela oficiul parohial;

b) Atestatul de bacalaureat;

c) Atestat medical, prin care să se constate integritatea spirituală și corporală a petiționarului;

d) Declarația petiționarului, subscrisă de părinți sau tutori, că după absolvirea cursului teologic, va intra în slujba eparhiei cel puțin 5 ani de

zile, la din contră va restitui fondului seminarial toate spesele de întreținere, precum și bursele primite.

Cererile însoțite de aceste documente, se vor înainta Consiliului, până la 15 Septembrie a. c.

Cereri intrate după acest termen nu se vor lua în considerare.

2. Nu se vor primi decât candidați înzestrați cu darul de a cânta.

3. Candidații acceptați se vor prezenta în ziua de 30 Septembrie, la vizită medicală și la examierea aptitudinilor lor muzicale, dela care atârână primirea definitivă în Academie.

Atât cei primiți cât și clericii cei vechi se vor înscrie în zilele de 30 Septembrie și 1 Octombrie.

4. După 1 Octombrie nu se va mai face nici un fel de înscriere. Cei neînscrisi până la acest termen vor fi considerați retrași din Academie.

5. Cu ocazia înscrierii fiecare student va plăti 150 Lei taxă de înscriere și 50 Lei pentru bibliotecă.

Pentru întreținerea la Internatul Academiei, studenții vor avea să solvească o taxă anuală de 8000 Lei. În două rate. 1. la înscriere, 4000 Lei și la 1 Februarie 4000 Lei.

6. Până la 1 Octombrie studenții vechi vor achita toate restanțele, precum și cel puțin o rată pentru anul școlar 1935—6, altfel nu vor putea fi primiți în Academie sub nici un motiv.

7. Toți clericii vor locui în Internatul Academiei. Externi nu se vor mai admite.

8. Dela taxele de mai sus nu poate fi scutit nimenea. Burse sau alte ajutoare pentru acest an școlar nu se vor da.

9. Fiecare student primit în Institut va aduce cu sine cel puțin 4 schimburi de rufe în stare bună.

Dela data înmatriculării studenții intră în toate drepturile și datorințele statorite în Regulamentul Academiei.

10. Nici un student nu poate cerceta în acelaș timp, ca student ordinar, alte institute de învățământ.

La înmatriculare fiecare este obligat a se prezenta în persoană cu documentele originale.

Dela dispozițiile de mai sus nu se va mai face nici o excepțiune.

Cursurile regulate încep la 2 Oct.

Cluj, din ședința Consiliului eparhial, ținută la 18 Iunie 1935.

Nicolae Ivan, Episcop.

Laur. Curea, secretar.

Direcțiunea Internatului Teologic ortodox român, Cluj.

Publicație de licitație.

Conform cu legea pentru conducerea contabilității publice, se publică licitație pentru furnizarea **cărnei și a pâinei** necesare Internatului teologic ortodox român din Cluj, în decursul anului școlar 1935/36. Licitația va avea loc în localul propriu al Internatului din Strada Iașilor Nr.

14, în ziua de 10 Septembrie ora 11 a. m.

Ofertele licitanților se vor înainta închise cel mai târziu până în ziua de 9 Septembrie ora 8 seara.

Direcțiunea își rezervă dreptul de a statua asupra acelei oferte ce va crede mai favorabile.

Informațiuni asupra condițiilor de furnizare se pot primi la administrația Internatului în fiecare zi dela 11—12 a. m.

Cluj, la 23 August 1935.

Direcțiunea.

Publicație de licitație minuendă.

Comuna bisericască ortodoxă română din Idicel-sat, tractul Reghin județul Mureș, publică prin prezenta licitație minuendă pe ziua de 8 Septembrie a. c. ora 14, la fața locului, pentru a da în întreprindere *acoperirea turnului cu tînchea zincată*, cum și toate lucrările de zidărie, dulgherie și tâmplărie ce necesită turnul și edificiul bisericii, conform devizului aprobat de Vener. Consiliu eparhial ort. rom. din Cluj sub Nr. 1117/1934.

Amatorii sunt poțiti a lua parte la această licitație, având a depune o garanție de 5% dela prețul strigării, care e de Lei 65.811.—.

Devizul și condițiile de licitație se pot vedea la oficiul parohial ort. rom. din Idicel-sat în orele oficioase. Idicel-sat, la 25 August 1935.

Ioan Sălăgean, paroh. preș.

Ioan Sava, notar.

Nr. 419/1935 prot. (18) 1—2

CONCURS

Se publică concurs, cu termen de 20 zile, pentru postul de paroh al parohiei de cl. I-a Geomal, din topopiatul Aiud.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul legal dela stat după Bugetare (1 Aprilie 1936).

2. Casă parohială corespunzătoare, cu dependințe și grădină de legume în suprafață de 1/2 jug.

3. Sesiune parohială 15 jug. arabil în comună și 10 jug. arabil în comuna Leorinț, primit din reforma agrară.

4. Un parchet anual de pădure, în suprafață de 1/4 jug.

5. Onorarii stolare, conform uzului local.

Concurenții îndreptățiți, având și învoirea P. Sf. Episcop, își vor înainta cererile cu documentele recerute Oficiului nostru protopopesc, în termenul de mai sus, iar cu aprobarea cuvenită, se pot prezenta în parohie, pentru a face cunoștință cu poporul. Aiud, la 28 Iulie 1935.

Oficiul protopopesc în înțelegere cu Consiliul parohial din Geomal.

Iosif Pop, protopop.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.

„VATRA” institut de credit și economii s. p. a. Cluj.

Bilanț semestrial per 30 Iunie 1935.

A C T I V: Cassa: a) numerar efectiv Lei 771.709.—. Portofoliu de titluri: a) titluri românești 533983.—. Portofoliu de scont: a) plătabil în țară 881337.—. Debitori: a) din țară 297177.—. Debitori benef. de legea lich. dat. (cota rămasă) 12140366.—. Pierderi rezultând din apl. legii lich. dat. 5655.—. Imobile și mobilier 1088074.—. Conturi diverse 202489.—. Totalul cheltuelilor din 1/I.—30/VI. 1935: 151898.—. Total 16,072.788.—.

P A S I V: Capital social Lei 5,000.000.—. Fonduri de rezervă 682789.—. Alte fonduri 931157.—. Depuneri spre fructificare: a) pe livrete de economii 6122354.—. Creditori: a) în țară 9198.—. Angajamente de reescont: a) la B. N. R. 1616530.—, b) la alte instituțiuni 353.248.—. Conturi diverse 1154318.—. Beneficiu brut 203195.—. Total 16,072.788.—.

Cont de ordine: Depozite de tit. 412000.—. Deponenți de tit. 412000.—.

Cluj, la 30 Iunie 1935.

Consiliul de administrație.